

“Bir şeylerin olumsuz olduğunu bildiğimiz bir yere girmemize izin verilmiyor”

Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı'na (AFAD) bağlı Nizip Mülteci Kampı'nda çalışan E.E. isimli bir kişinin yaşları 8 ile 12 yaş arasında değişen en az 30 çocuğu istismar ettiğinin ortaya çıkması üzerine Halkların Demokratik Partisi, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı'na ve Bakanlıklara konu ile ilgili soru ve araştırma önermeleri ilemiştir. Ne var ki, tıpkı hükümetin sorumlu olduğu diğer ihmal ve istismar vakalarında olduğu gibi bu konu ile ilgili de Meclis güçlü bir irade ile harekete geçememiş, çocuk istismarını önlemek üzere kurulmuş Komisyon inceleme başlatmamıştır.

Halkların Demokratik Partisi olarak, mültecilerin, özellikle mülteci çocuk ve kadınların Türkiye'nin tarafı olduğu uluslararası anlaşmalara ve mülteci hukukuna rağmen yaşadıkları istismar, kötü muamele, taciz ve tecavüz ile ilgili endişe verici bir ihmalin yaşandığını bugüne dek yaptığımız görüşmelerde ve incelemelerde tespit etmiş bulunuyoruz.

Bu sebeplerle, 18 Mayıs 2016 tarihinde Gaziantep Nizip Mülteci Kampı'nı ziyaret etmek talebiyle yazılı başvuruda bulduk. Talebimize karşılık hiçbir yazılı ya da sözlü dönüş olmazken, yaşanan olayların vahametini göz önünde bulundurarak, durumla ilgili bilgi almak ve gözlem yapabilmek amacıyla Antep Milletvekili Mahmut Toğrul, İstanbul Milletvekili Filiz Kerestecioğlu, Siirt Milletvekili Besime Konca, HDP Göçmen ve Mülteci Komisyonu'ndan Sorumlu MYK Üyesi Gülsüm Ağaoğlu, HDP Antep ilçe eşbaşkanlarından oluşan bir heyetle yerinde inceleme yapmak üzere, istismarın yaşandığı Gaziantep Nizip Mülteci Kampı'na gittik.

Ne var ki, Nizamiye kapısında “milletvekili olduğumuzu ve kampa girmek istediğimizi” belirttiğimizde karşılaştığımız ilk soru “AKP milletvekili değil mi?” oldu! Yaklaşık bir saat süren ısrarlı bekleyişimize rağmen kampa girişimize izin verilmedi. Yetkili bir kişi ile görüşme talebimize karşılık önce bir grup jandarma, daha sonra ısrarlı bekleyişimiz sonucu soyadını vermekten imtina eden bir AFAD görevlisiyle görüşmek zorunda bırakıldık. AFAD Başkan Yardımcısı olduğunu söyleyen Kemal isimli kişi, “Kaymakam ve Valinin bilgisinin olduğunu, bilgilendirdiğini ama bizleri içeri alamayacaklarını” tarafımıza bildirdi.

Kamp önünde görüştüğümüz mülteciler, kampa günde yalnızca iki saat su verildiğini, özellikle yazın durumun zorlaşacağını ve bu durumun ciddi sağlık sorunlarına yol açtığını ifade etti. Gaziantep'te çalışmalarını yürüten ve mülteciler gündemi üzerinden çalışma yürüten bir gazeteci ise konteynır ve çadırkentlerde kalan mülteciler arasında statü farkları olduğunu, durumları daha iyi olan mültecilerin konteynırlara yerleştirildiklerini, kamplarda yer olmasına rağmen, aralarında çocuklu ve hamile kadınların da bulunduğu 22 ailenin kampa alınmadığını, çadırkentin karşısında kayalıklarda yaşadıklarını, boş yerlerin statü sahibi mülteciler için ayrıldığını söyledi. Gazetecinin dikkati çektiği önemli konulardan bir diğeri ise mülteci kampları üzerinden yürütülen rant ilişkisiydi. Bölgede mülteciler üzerine çalışma yürüten gazeteci kamptaki kantinin aylık 45.000 TL karşılığı kiralandığını, bu meblağın elde edilen gelirin boyutlarını ortaya koyduğunu; ayrıca kantin fiyatlarının yüksek olduğunu, dışarıda 0.75 kuruş olan ekmeğin, burada 1 TL'den satıldığını ifade etti.

Gerçekleştirdiğimiz sınırlı görüşmelerin ardından kamp girişi önünde karşılaştığımız muamele ve çocuklara yönelik cinsel istismar üzerine tepkimizi belirttiğimiz bir basın açıklaması yaparak kamptan ayrıldık.

STK'lar ve Meslek Odaları ile Yaptığımız Görüşmeler

Gaziantep'te özellikle Suriyeli mülteci ve sığınmacıların sorunlarıyla ilgili çalışmalar yürüten STK'lar ve Meslek Odalarını; KAMER Vakfı'nı, İHD'yi (İnsan Hakları Derneği), Gaziantep Barosu'nu ve Gaziantep - Kilis Tabip Odası'nı ziyaret ettik. Ardından düzenlenen halk toplantısında Gaziantep halkıyla karşılıklı olarak gözlem ve çözüm önerilerimizi paylaştık.

KAMER

Gaziantep'te 13 Temmuz 2015 ile 13 Şubat 2016 tarihleri arasında "Dışarıda Kalan Kadın ve Kız Çocukları İçin Güvenli Mekanlar" projesini yürüten Kamer Vakfı, proje kapsamında Arapça- Türkçe - Kürtçe tercüman ile Gaziantep ilinde 37 mahalleyi ziyaret ederek ve 200 kadın ile yüz yüze görüşmelerle tamamlanan araştırmanın sonuçlarını da heyetimizle paylaştı.

KAMER'in araştırma raporuna ve Gaziantep'teki gözlemlerine dayandırdığı ifadelerine göre, mültecilerin büyük bir kısmı kampların dışında yaşamakta. Kadınlar için en büyük sorun ise kendilerini hiçbir şekilde güvende hissedememeleri... Pek çok kadın, taciz, tecavüz ve şiddete maruz kalıyor ve yaşadıkları tüm bu sorunlar sebebiyle, 3-4 yıldır Türkiye'de yaşamalarına rağmen, her an geri döneceklermiş gibi hayatlarını sürdürüyorlar, kendilerini yerleşik hissetmiyorlar.

Suriyeliler hayatlarını devam ettirirken mümkün olduğunda görünmez olmayı tercih ediyorlar; işyerinde yaşadıkları sorunlara ya da gündelik hayatlarında karşılaştıkları haksızlıklara kendilerine yönelik şiddetin ve ayrımcılığın artacağı, hatta geri gönderilecekleri korkusuyla sessiz kalıyorlar.

Pek çok kadın ve kız çocuğu, insanca ve güvenceli bir iş bulamadıklarından çocuk yaşta ve ikinci eş olarak evlenmeye mecbur kalıyorlar. Kadınların birçoğu, evlendikleri kişilerin kendilerine "mehir" vermeye söz vermelerine rağmen, sonrasında taahhüt ettikleri mal ve paraları vermediklerini dile getiriyorlar. Suriye'de yapılan ikinci evliliklerde, İslam hukuku içinde erkeklerin sözlerini yerine getirdiklerini, Türkiye'de ise yapılan ikinci evliliklerin tamamen güvencesiz olduğunu söylüyorlar.

KAMER yöneticileri, Suriyeli farklı etnik kökenli kadınlar arasında da anlaşmazlıklar olduğunu, verdikleri insan hakları ve şiddet gibi konulardaki eğitimlerin bu çatışmaları aşmakta bir nebze de olsa etkili olduğunu ifade ediyorlar. KAMER'e göre şiddet, istismar sorunları çok önemli ancak kadınların en temel sorunu insanca ve güvenceli bir işe kavuşamamak...

Gaziantep Barosu

Gaziantep Barosu'nda baronun çocuk ve insan hakları konusunda çalışan avukatlarıyla görüştük. Avukatlar, Karaman ve Nizip'teki çocuk istismarı davalarına müdahillik taleplerinin reddedildiğini, yine de kendilerinin vekil olarak davaları takip ettiklerini ve her iki kararı da temyize götürdüklerini ifade ettiler. Çocuk hakları ve insan hakları ile ilgili kurumların ve baroların bu tip davalarda taraf olabilmeleri yargılama faaliyetinde çok önemli bir unsur olmasına karşın Türkiye'de müdahillik

HDP Genel Merkezi: Barbaros Mah. Tahran Cad. Büklüm Sok. No: 117 Kavaklıdere/Çankaya ANKARA

Tel: 0312 427 17 80 Fax: 0312 428 89 57

talepleri çoğunlukla reddediliyor. Bu durum, STK ve baroların denetimine engel oluyor. Bu konu da görüşmemizde birlikte tespit ettiğimiz bir sorun olarak yer aldı.

Gaziantep'te çocukların yatılı olarak kaldığı yurt ve vakıfların varlığı ve mahiyeti ile ilgili Baro'nun sorduğu soruyu Valilik, Gaziantep ilinde böyle kurumların bulunmadığı şeklinde cevaplamış bulunuyor. Gaziantep'te Suriyelilere yardım adı altında onlarca dernek açıldığı fakat durumun aynı vahametini koruyor olması, bu durumun kendisinin çok ciddi bir rant haline geldiğini de gözler önüne sermekte! Ne var ki, Baro'nun Antep'te Suriyeliler ile çalışan dernekler ile ilgili sorduğu soruya da maalesef Valilik "bilgisi olmadığı" yanıtını vermiştir.

2014'ten bu yana Gaziantep Barosu'ndan Suriyeli mülteciler için talep edilen ve atanan avukat sayısı yalnızca 36'dır. Avukat masrafını karşılayacak ekonomik güçten yoksun yüzbinlerce Suriyelinin yaşadığı Gaziantep ilinde, atanan avukat sayısının bu denli az olması, hayatın olağan akışına aykırıdır. Bu durum, Suriyeli mültecilerin hukuki destek mekanizmalarına ve adalete erişiminin mümkün olmadığını ortaya koymaktadır. Oysa, Türkiye'ye gelen her bir mültecinin bir hukukçu ve sağlıkçı ile bağlantısının kurulması gerekmektedir. En azından Göç İdaresi ve Geri Gönderme Merkezleri'ne Baro ve adli yardım telefonlarının asılması mültecilere hukuki desteğe erişim yolunu bir nebze de olsa açacaktır.

Gaziantep Barosu da kamplara erişmelerinin mümkün olmadığını, Nizip kampını ziyaret etmelerine de izin verilmediğini, her yerin bağımsız gözlemcilere kapatılmış durumda olduğunu ifade etmektedir.

Baro, uluslararası kurumların da durumun farkında olduğunu; fakat siyasi ilişkiler sebebiyle çoğunlukla göz yummak durumunda kaldıklarını ifade etmektedir. Gaziantep Barosu sığınmacıların hakları konusunda bir broşür de hazırlamaktadır.

Gaziantep İnsan Hakları Derneği

İnsan Hakları Derneği (İHD), Nizip davasını bir avukatla izlemektedir. İHD sığınmacılara yönelik davaların hızla ve adil yargılanma hakkı çiğnenerek karara bağlandığını ifade etmektedir. Örneğin Ezidi kadınlarla ilgili takip ettikleri bir dosyanın 1 ayda karara bağlandığını, sanıkların hepsinin beraat ettiğini tarafımıza aktardılar. Üstelik yargılama sürecinde, kadınlarla ilgili bazı tanıklıkların tercümelerinin, dosyaya ancak karara bağlandıktan sonra gelebildiğini, tercümelerin dahi beklenmediğini, güdümlü bir yargılama faaliyeti sürdürüldüğünü ifade etmişlerdir.

İHD yetkilileri, Geri Gönderme Merkezlerinde avukatların sığınmacılarla görüştürülmediklerini belirterek; sığınmacıların özellikle İŞİD'in kontrolündeki kapılardan geri gönderildiklerini, bunun da bazı sığınmacılar için infaz anlamına geldiğini, İŞİD mensubu olanların ise İŞİD'e kolayca geri dönsünler diye aynı kapıdan gönderildiklerini ifade etmişlerdir.

İHD, sınırdan ölen ve yaralan mülteciler olduğunu, bu olayları haber yapan Dicle Haber Ajansı (DİHA) muhabirinin ise tutuklandığını aktarmıştır. İHD üyesi bir avukat ise, raporumuz için özet sayılabilecek bir cümleyle yaşadıkları engellemeleri ve genel durumu ifade etmiştir: "Bir şeylerin olumsuz olduğunu bildiğimiz hiçbir yere girmemize izin verilmiyor."

Türk Tabipler Birliği Gaziantep - Kilis Tabip Odası

HDP Genel Merkezi: Barbaros Mah. Tahran Cad. Büklüm Sok. No: 117 Kavaklıdere/Çankaya ANKARA

Tel: 0312 427 17 80 Fax: 0312 428 89 57

Görüştüğümüz STK ve meslek örgütleri arasından yalnızca Gaziantep - Kilis Tabip Odası'nın Nizip Kampı'nı ziyaretlerine izin verilmiştir. Gaziantep - Kilis Tabip Odası, konu ile ilgili bir Rapor hazırlayıp Valiliğe sunduğunu belirtmiştir.

Gaziantep - Kilis Tabip Odası, sığınmacılarla ilgili genel olarak istismar ve halk sağlığı sorunları olduğunu ifade etmektedir. Tabipler, kayıtsız sığınmacıların sayısı oldukça yüksek olduğundan, kayıtlara girmeyen ölüm sayısının da fazla olduğunu ifade etmişlerdir.

Sonuç

Gaziantep programımızla edindiğimiz bilgiler ve gözlemlerimiz, kamplarda ve kamp dışında yaşanan sorunların çok ciddi insanlık suçları teşkil ettiği, Gaziantep'teki Suriyeli mülteci ve sığınmacılara ilişkin devletin tavrının tamamen göz yummak ve hatta zemin hazırlamak şeklinde olduğu ve buna karşı acil harekete geçilmesi gerekliliğini ortaya koymuştur. Özellikle Suriyeli kadın mülteci ve sığınmacıların yaşadıkları sorunlara dair STK'lar ile ortaklaşa kapsamlı çalışmalar yürütülmesi ve kamuoyunu bilgilendirmek ve duyarlı kılmak için bir dizi çalışma yapılması gerekmektedir.

Heyet olarak, Nizip'te bulunduğumuz sırada, İslahiye'deki bir kampta çocukların istismara uğradığı haberi de yerel basında yer almış ve tarafımıza ulaşmıştır. Tabii ki aynı akıbetle karşılaşacağımız için orayı ziyaret imkanımız da olamamıştır.

Sığınmacıların kaldıkları kamplar, çocukların kaldıkları yurtlar ve kadın sığınakları, bağımsız gözlemcilerin ve milletvekillerinin denetimine açık değildir. Sosyal destek sunması gereken kurumlar denetimsiz ve birçok soruna açık durumdadır. İnsan Hakları İzleme Örgütü, Uluslararası Af Örgütü, Birleşmiş Milletler Yüksek Komiserliği gibi pek çok uluslararası kuruluş, mültecilerle çalışan kurum ve kamplarla ilgili endişelerini ifade etmiş, denetime açılmaları gerektiğini belirtmiştir. Bizler de Nizip ziyaretinde bulunan Halkların Demokratik Partisi Heyeti olarak Nizip ve diğer kamplarda ciddi sorunların olduğundan endişe ediyoruz ve acilen denetime açılmaları gerektiğini ifade ediyoruz.

Türkiye'de hükümet ve idare bugün mülteci hukukunu çiğnediği gibi, mülteci hukuku açısından oldukça tartışmalı bir anlaşma olan ve Avrupa Birliği ile imzalanan "Geri Kabul Anlaşması"nın da gereklerini yerine getirmiyor. Türkiye mülteciler için "üçüncü güvenli ülke" olmaktan ise çok uzak! Başta sığınmacı kadınlar ve çocuklar olmak üzere ciddi fiziksel ve cinsel şiddetle karşı karşıya oldukları gibi insanca iş güvencesinden de yoksunlar.

Sığınmacıların yaşadıkları sorunlar, bugün acil önlem alınmadığı takdirde ileride ekonomik, sosyolojik ve psikolojik boyutlarıyla daha ağır, karmaşık ve uzun vadeli sorunlar olarak karşımıza çıkacaktır.

Halkların Demokratik Partisi

Siirt Milletvekili Besime Konca

İstanbul Milletvekili Filiz Kerestecioğlu

Antep Milletvekili Mahmut Toğrul

Göçmen ve Mülteci Komisyonu'ndan Sorumlu MYK Üyesi Gülsüm Ağaoğlu

25 Mayıs 2016